

Luc Coghe: "De kwaliteit van de vruchten is indrukwekkend. Bovendien denk ik dat we door de tussenbelichting in ons eerste seizoen al een meerproductie van 20% halen."

Vlaamse teler Luc Coghe positief over eerste ervaringen:

'Overstap naar LED-tussenbelichting vergt opnieuw leren telen'

Biesbrouck Greet bvba is het eerste Belgische tomatenbedrijf met LED-tussenbelichting. Eigenaar Luc Coghe ziet na acht maanden ervaring fors meer productie, betere kwaliteit plus smaak en een grotere plantvitaliteit. Maar eigenlijk is het eerste seizoen vooral een leerjaar. Het kan nog veel beter; en dat moet ook voor de gewenste rentabiliteit.

Tomatenteelt onder glas is zeldzaam in Wallonië en daarom springt de 7 ha grote kas van Luc Coghe in Pecq (provincie Henegouwen, tegen de grens met West-Vlaanderen) des te meer in het oog. Eigenlijk is het toevallig dat hij hier terecht is gekomen, op 45 kilometer van zijn oude bedrijf in Ardoonie (tuinbouwregio Roeselare). "We waren al een paar jaar aan het zoeken naar uitbreidingsmogelijkheden

rond Ardoonie. Maar daar bleek het vanwege de versnipperde percelen moeilijk om een bedrijf van rond de 10 ha te realiseren. Hier in Pecq troffen we een landbouwer die met zijn bedrijf wilden stoppen. De afmetingen van het terrein stonden me wel aan en ook de prijs speelde een rol. Het is wat verder van veiling REO, maar er wordt toch rechtstreeks geladen, dus dat is geen bezwaar."

Inmiddels is dit tien jaar geleden. De onderneming, die de naam draagt van zijn vrouw Greet Biesbrouck, telt sindsdien twee locaties. Mevrouw Biesbrouck leidt de oude vestiging van 2,3 ha in Ardoonie.

Regiomerk

In Pecq telen ze drie soorten tomaten: losse (ras Kanavaro), tros (Plaisance) en troscocktail (Brioso). Ze zijn aangesloten bij telersvereni-

ging Tomabel, die een apart lastenboek kent: een pakket van eisen die verder gaan dan die van het overkoepelende merk Flandria. "Die eisen liggen op het gebied van rassen, presentatie, sorteringsnormen, voeding, snoei-strategie en plantafstand. Dat zorgt voor een extra profilering op kwaliteit, waar een kleine meerprijs tegenover staat", vertelt de teler.

Hij heeft een sterk innovatieve instelling met een open oog voor kansen. Zo probeert hij zich als lokale producent te profileren. "Dat heeft wel interesse bij de afnemers. We hebben nu een afnemer in Wallonië erbij, waarvoor we zelf verpakken. We werken met de aanduiding 'Agriculture de Wallonie'. Dat moet nog groeien; het is nog niet een echt regiomerk zoals Flandria, maar het komt op gang."

Vijf jaar geleden heeft hij 2,6 ha van zijn kas uitgerust met SON-T belichting in samen-

spraak met zijn adviseur Frank Florus, die veel belichtende telers begeleidt, ook in Nederland. “De redenen voor de keuze toen lagen op het gebied van de financiën en de arbeidsplanning. Er is een duidelijke markt voor belichte tomaten en als je daarop inspringt, zijn de geldstromen wat continuër. Ook houd je het personeel meer aan het werk. Vorig jaar hebben we een nieuwe stap in de belichting gemaakt. De rendementen in de traditionele teelt zijn niet goed, terwijl er in de winterproductie nog mogelijkheden liggen”, vertelt hij.

Hybride systeem

Vanwege de perspectieven van de winterproductie besloot hij daarin uit te breiden. Samen met de voorlichter heeft hij daarom twee opties op een rij gezet: een extra afdeling van 2 ha belichte teelt met SON-T erbij, of LED-tussenbelichting ophangen in de bestaande belichte afdeling. “Ik was al een tijd geïnteresseerd in tussenbelichting in een hybride systeem, samen met SON-T. De innovatie van de LED's trok mij aan; dat heeft toch de toekomst. Ik ben bij de Nederlandse voorlopers Jami in Bergschenhoek en Wim Peters in Someren langs geweest. Zij waren overtuigd van de voordelen van tussenbelichting. We hebben gerekend met de rendementgegevens van Philips en een bepaald prijsniveau voor de tomaten. Daaruit bleek dat de investering verantwoord was.”

Sinds eind oktober 2014 hangen er nu 6.600 Philips Greenpower LED tussenbelichtingsmodules (55 $\mu\text{mol}/\text{m}^2/\text{s}$) tussen de planten, ter hoogte van de vierde tros. De SON-T topbelichting (170 $\mu\text{mol}/\text{m}^2/\text{s}$) is tot 1 april gebruikt; de tussenbelichting nog een maand langer. Maar daarna is het belichtingsregime niet gestopt: de tussenbelichting gaat nog regelmatig aan bij zonsopgang, tot een lichtniveau van 250 watt is bereikt.

Anders telen

Tussenbelichting vergt een nieuwe manier van telen. Alle pioniers geven aan dat het eerste seizoen vooral een leerjaar is en bij Biesbrouck is dat niet anders. Elke teler heeft daarbij zijn eigen strategie: eerst doorgaan op

De modules hangen ter hoogte van de vierde tros en bewegen met het gewas mee.

Ook in de zomer gaat de tussenbelichting nog regelmatig aan bij zonsopgang, tot een lichtniveau van 250 watt is bereikt.

de oude voet en leren van de ervaringen, of meteen van alles uitproberen.

“Wij hebben in eerste instantie niet veel aanpassingen gedaan”, geeft Coghe aan. “De klimaatinstellingen bleven in principe hetzelfde, evenals de plantafstand. Maar omdat je veel meer lichtenergie krijgt, moet je daar toch op inspelen. Anders krijg je een te zware plant. We hebben daarom meer buiswarmte moeten inzetten. Het volgende seizoen willen we een aantal dingen op een verantwoorde manier veranderen. Daarom hebben we veel van onze ervaringen opgeschreven.”

Meer gewas aanhouden

Half juli – toen dit interview plaatsvond – had hij nog geen keuze gemaakt voor definitieve aanpassingen op het gebied van plantafstand, snoeibeleid, type plant, hoeveelheid blad en temperatuurstrategie. Dat vergt nog brainstormen met de voorlichter.

“Je zult naar meer gewas in de kas moeten om de extra lichtenergie optimaal te benutten. Maar of je dan extra scheuten aanhoudt of dat je begint met meer planten, is nog een open keuze. Wel weet ik zeker dat het verstandig is de LED's vroeger in te zetten. Nu hebben we dat pas bij de derde of de vierde tros gedaan, maar je kunt al eerder starten met een paar uur bijbelichting. Dan zou je ook dichter kunnen planten”, geeft hij aan. “Ook laten we de modules meer meebewegen met het gewas. Nu bleven ze te lang op dezelfde hoogte hangen.”

Eerste seizoen positief

Er zijn dus nog veel teeltbeslissingen te nemen en de plantreactie roept allerlei vragen

op, maar dat laat onverlet dat de indruk van het eerste teeltseizoen heel positief is. “De kwaliteit van de vruchten is indrukwekkend”, zegt hij. “De tomaten zijn veel uniformer en de groene delen (kroon en steel) zijn zwaarder. Opvallend is dat de smaak duidelijk beter is; dat geldt voor alle drie de rassen. Verder is de oogst over de weken heen gelijkmatiger. De plant is veel sterker, groener, weerbaarder tegen ziekten en bladranden en hij groeit harder. Vanwege die robuuste plant is blad plukken zelfs wat moeilijker geworden.”

De meerproductie als gevolg van de tussenbelichting schat hij op 20%. Dat is conform de verwachting in het eerste jaar. Maar een hoger niveau is wel nodig om het werkelijk interessant te maken, zegt hij. “De productie moet nog wat beter en daar hebben we nog werk aan. De plant staat vaak te sterk en generatief sturen vergt een andere aanpak. Ik verwacht dat we met een jaar ervaring erbij nog steeds niet alles hebben geleerd. Maar ik heb er alle vertrouwen in.”

Samenvatting

Na acht maanden ervaring is de Belgische tomatenteler Luc Coghe positief over tussenbelichting met LED's. De oogst is gelijkmatiger en de tomaten uniformer. De planten zijn zwaarder en robuuster. De productie ligt 20% hoger. Het eerste seizoen is vooral leren. Verbeteringen in de teelt moeten zorgen voor een hoger rendement.